

„Nesmierne uspokojujúce... návykové.“
New York Times

YELLOWFACE

R. F. KUANG

Ljndeni

Yellowface

Vyšlo aj v tlačovej podobe

Objednať môžete na
www.lindeni.sk
www.albatrosmedia.sk

Ljndeni

R. F. Kuang

Yellowface – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2024

Všetky práva vyhradené.
Žiadna časť tejto publikácie nesmie byť rozširovaná
bez písomného súhlasu majiteľov práv.

ALBATROS MEDIA

YELLOWFACE

R. F. KUANG

YELLOWFACE

Z angličtiny preložila Zuzana Dudíková

Ljndeni

Toto dielo je fikcia. Mená, postavy a udalosti sú výsledkom autorkinej predstavivosti alebo sú vymyslené a nemožno ich pokladať za skutočné. Akákoľvek podobnosť so skutočnými udalosťami, miestami, organizáciami alebo osobami, či už živými, alebo mŕtvymi, je úplne náhodná.

R. F. Kuang: *Yellowface*

Copyright © 2023 by Rebecca Kuang. All rights reserved.

Translation © Zuzana Dudíková, 2024

Slovak edition © Albatros Media Slovakia, s. r. o., 2024

Všetky práva sú vyhradené. Žiadna časť tejto publikácie sa nesmie kopírovať a rozmnožovať za účelom rozširovania v akejkoľvek forme alebo akýmkoľvek spôsobom bez písomného súhlasu vydavateľa.

ISBN v tlačenej verzii 978-80-566-4157-6

ISBN e-knihy 978-80-566-4171-2 (1. zverejnenie, 2024) (epub)

ISBN e-knihy 978-80-566-4172-9 (1. zverejnenie, 2024) (mobi)

ISBN e-knihy 978-80-566-4170-5 (1. zverejnenie, 2024) (ePDF)

Venujem Ericovi a Janette

1

VTEN VEČER, KEĎ SOM VIDELA ATHENU LIU ZOMIERAŤ, SME oslavovali, že uzavrela zmluvu s Netflixom na televízne spracovanie jej knihy.

Aby mal tento príbeh zmysel, najprv by ste o Athene mali vedieť dve veci:

Po prvé, mala úplne všetko: hneď po skončení školy podpísala zmluvu na vydanie neobmedzeného počtu kníh s významným vydavateľstvom, mala diplom z kreatívneho písania po absolvovaní seminára, o ktorom počul hádam každý, životopis plný prestížnych rezidenčných pobytov pre umelcov a históriu nominácií na rôzne ceny, dlhšiu ako môj nákupný zoznam do potravín. Vo veku dvadsaťsedem rokov už vydala tri romány, každý väčší hit ako ten predchádzajúci. Zmluva s Netflixom nebola pre Athenu ničím, čo jej zmení život, ale len ďalší úspech do zbierky, jedna z vedľajších výhod na ceste k literárnej sláve, na ktorú sa vydala rovno po promócií.

Po druhé, a to je asi dôsledok vyššie uvedeného, nemala takmer žiadnych priateľov. Spisovateľov v našom veku – mladých, ambiciózných, nádejných budúcich tridsiatnikov – sú celé húfy. Existenciu týchto kruhov môžete vidieť všade na sociálnych sieťach – autori sa vzájomne rozplývajú nad úryvkami nepublikovaných rukopisov (Z TEJTO UKÁŽKY SOM ABSOLÚTNE NADŠENÁ!), výskajú pri pohľade na obálku knihy (JA UMRIEM, TO JE NÁDHERA!!!) a uverejňujú skupinové fotky z literárnych stretnutí po celom svete. Fotografie na Atheninom instagrame však nezobrazovali nikoho iného. Svojich sedemdesiat tisíc sledovateľov pravidelne informovala iba o novinkách zo svojej kariéry a uverejňovala svojské vtipy, no len málokedy označovala iných. Nerobila reklamu knihám svojich kolegov, vôbec sa o nich nezmiňovala ani ich verejne nechválila tým typickým okázalým a prehnaným spôsobom, ako to robia začínajúci autori. Za celý čas, čo som ju poznala, som ju nepočula hovoriť o žiadnych blízkych priateľoch okrem mňa.

Spočiatku som sa nazdávala, že je len namyslená. Bola až absurdne úspešná, takže logicky to vyzeralo, že sa nechce zapodievať obyčajnými smrteľníkmi. Myslela som si, že sa kontaktuje výhradne iba s ľuďmi s overenými celebritnými profilmi a sleduje autorov bestsellerov, ktorí ju obohacujú nevšednými názormi na modernú spoločnosť. Athena jednoducho nemala čas na to, aby sa priatelia s proletármi.

V posledných rokoch som však dospela k teórii, že ju všetci (rovnako ako ja) proste len pokladali za neznesiteľnú. Koniec koncov, je ťažké kamarátiť sa s niekým, kto vás v každom smere prevyšuje. Možno Athenu nemohli vystáť, pretože sa jej stále neúspešne snažili vyrovnáť. A možno som pri nej zotrvala práve pre to isté.

YELLOWFACE

V ten večer teda Athena v hlučnom a drahom strešnom bare v Georgetowne oslavovala len so mnou. Prevracala do seba koktai-ly, akoby si chcela dokazovať, že jej je dobre, a ja som pila, aby som v sebe umlčala obludu, ktorá by ju najradšej videla mŕtvu.

S ATHENOU SME SA SKAMARÁTILI IBA VĎAKA NÁHODE. V PRVOM ročníku na Yalovej univerzite sme bývali na tom istom poschodí, a keďže sme obidve od útleho veku vedeli, že chceme byť spisovateľky, skončili sme na tých istých seminároch z písania. Obe sme v začiatkoch uverejňovali krátke príbehy v tých istých literárnych časopisoch a pár rokov po promócií sa presťahovali do toho istého mesta. Athena preto, že dostala prestížne postgraduálne štipendium na Georgetownskej univerzite, na ktorej akademický zbor, ako sa šepkalo, svojou prednáškou, ktorú predniesla ako hostka na Americkej univerzite, urobila taký dojem, že na katedre angličtiny pre ňu špeciálne otvorili pozíciu na vyučovanie kreatívneho písania. A ja preto, lebo matkina sesternica vlastnila v štvrti Rosslyn byt, ktorý mi prenajala za úhradu nákladov na energie, ak jej budem polievať kvety. Nikdy sme sa nepokladali za spriaznené duše a nebolo medzi nami pevné puto. Len sme sa vyskytli na tom istom mieste, venovali sa tomu istému a priateľstvo nám vyhovovalo.

No hoci sme spolu začínali na seminári Úvod do poviedky s profesorkou Natalie Gainesovou, kariéra každej z nás sa po promócií rozbehla celkom iným smerom.

Svoj prvý román som napísala v návale inšpirácie v priebehu roka stráveného nudnou a úmornou prácou v neziskovej organizácii Teach for America. Každý deň po návrate z práce som si precízne koncipovala príbeh, ktorý som chcela rozpovedať už od svojho

detstva: detailný a mierne magický príbeh z obdobia dospievania o smútku, strate a sesterskom vzťahu s názvom *V korune platanu*. Po neúspešnom oslovení vyše päťdesiatich literárnych agentov si knihu napokon na základe otvorenej výzvy na predloženie rukopisov prevzalo malé nakladateľstvo Evermore. Honorár, ktorý mi ponúkli, sa mi v tom čase zdal smiešny – desaťtisíc dolárov ako záloha a neskôr honorár z objemu predaja. Hneď nato som sa dozvedela, že Athena za svoj debutový román vo vydavateľstve Penguin Random House dostala šesťcifernú sumu.

Evermore upustilo od zmluvy tri mesiace pred tlačou knihy.

Autorské práva prešli naspäť na mňa. Mój literárny agent, ktorý so mnou podpísal zmluvu hneď po pôvodnej ponuke Evermoru, akoby zázrakom potom predal práva jednému z piatich najväčších vydavateľstiev za dvadsaťtisíc dolárov. Slušná suma, písalo sa na portáli Publishers Marketplace. Zdalo sa, že sa mi to napokon predsa len podarilo a všetky moje sny o sláve a úspechu sa splnia. Ako sa však blížil deň publikovania titulu, náklad prvého vydania mojej knihy sa znížil z desaťtisíc na päťtisíc výtlačkov, turné na propagáciu knihy v šiestich mestách sa skrátilo na tri zastávky v oblasti Washingtonu, Marylandu a Virgínie a sľúbené citácie od známych spisovateľov nedorazili. Kniha sa nikdy nedočkala druhého vydania a predali sa dokopy dve, možno tri tisícky výtlačkov. Môjho redaktora prepustili v rámci finančných opatrení, aké sa pri poklese ekonomiky v knižných vydavateľstvách zakaždým prijímajú, a tak som prešla k neznámemu chlapíkovi menom Garrett, ktorý prejavil taký chabý záujem o podporu románu, až som si niekedy myslela, že na mňa úplne zabudol.

Tak to v začiatkoch chodí, ubezpečoval ma každý. Všetci máme skúsenosť s neslávnym debutom. Vydavatelia sú raz takí. V New

Yorku vládne chaos, všetci redaktori a publicisti sú zavalení prácou a mizerne platení, preto je mnoho šancí zmarených. Vždy sa nám zdá, že iní sú na tom lepšie. Nie každý autor má rád pohľad na svoje meno na začiatku knihy. Neplatia tu žiadne príbehy o Popoluške, treba len tvrdo makať, byť vytrvalý a opakovane pokúšať šťastie.

Prečo teda niekto hneď na prvý pokus vyletí do hviezdneho neba? Už šesť mesiacov pred vydaním Atheninho románového debutu sa jej veľká sexi fotka objavila v populárnej literárnej revue pod titulkom „Najnovší objav vydavateľstiev nám predstaví príbehy z Ázie, aké všetci potrebujeme“. Autorské práva na knihu predala do tridsiatich rôznych krajín, jej debut sprevádzali fanfáry uznanej kritiky v periodikách ako *New Yorker* či *New York Times* a celé týždne sa umiestňoval na najvyšších priečkach každého rebríčka bestsellerov. Prirodzeným dôsledkom boli rôzne ocenenia, ktoré nasledovali ďalší rok. Athenin debut *Hlas a ozvena* o mladej Američanke čínskeho pôvodu, ktorá sa dokáže spojiť s duchmi všetkých zosnulých žien z jej rodiny, patril k tým vzácnym románom, aké dokonale zotierajú hranicu medzi špekulatívnou a komerčnou fikciou. Vďaka nemu získala nominácie na ocenenia *Booker*, *Nebula*, *Hugo* aj *World Fantasy* a dve z nich aj vyhrala. To bolo pred tromi rokmi. Odvtedy vydala ďalšie dve knihy a kritici sa zhodovali na tom, že je čoraz lepšia a lepšia.

Niežeby Athena nebola talentovaná. Naopak, bola výborná spisovateľka. Čítala som všetky jej diela a nie som taká žiarlivá, aby som nevedela uznať, že boli dobré. Lenže svoju hviezdnu kariéru nedosiahla vďaka svojmu literárnemu štýlu, ale najmä vďaka svojej osobnosti. Athena Liu bola, jednoducho povedané, nenormálne atraktívna. Ešte aj jej meno – Athena Ling En Liu – znelo atraktívne. Pán a pani Liuovci, patrí vám pochvala za to, že ste si vybrali

dokonalú kombináciu klasiky a exotiky. Narodila sa v Hongkongu, vyrastala v Sydney a New Yorku, vzdelávala sa v britských interných školách, kde získala snobský nezameniteľný prízvuk, bola vysoká a tenká ako slamka, s ladnými pohybmi, aké majú všetky bývalé baletky, s pleťou bielou ako porcelán a obrovskými hnedými očami s dlhými mihalnicami, vďaka ktorým vyzerala ako čínska verzia Anne Hathawayovej. A nie, nie je to rasistická poznámka, veď sama Athena raz zverejnila selfie seba a „Annie“ z pózovania na červenom koberci pri akejsi príležitosti. Z fotografie dvoch žien hľadeli štyri veľké srnčie oči a strohý popis hlásal: **DVOJČATÁ!**

Bola neuveriteľná. Doslova a do písmena neuveriteľná.

Samozrejme, práve preto sa jej ušlo všetko len to najlepšie, lebo tak to v tomto odvetví funguje. Vydavateľský sektor si vyberá víťaza, ktorý je primerane atraktívny, podmanivý, mladý a, aby sme nezabudli, dostatočne odlišný, a potom ho štedro zahrnie všetkými svojimi zdrojmi a finančnými prostriedkami. Je to v podstate vec náhody. Alebo možno nie náhody, no závisí to od faktorov, ktoré nemajú nič spoločné s kvalitou prózy danej osoby. Elita si Athenu vybrala preto, lebo bola krásna žena s inou pleťou a medzinárodným pôvodom, so vzdelaním z Yalovej univerzity a (nie celkom jednoznačne) lesba. Kým ja som obyčajná June Haywardová s hnedými očami aj vlasmi, pochádzam z Filadelfie, a nech som sa snažila, ako som len vedela, nech som akokoľvek dobre písala, vedela som, že nikdy nebudem ako Athena Liu.

Očakávala som, že Athena sa po hviezdnom štarte vzdiali z mojej obežnej dráhy. Jej priateľské správy mi však chodili naďalej – Ako sa ti dnes píše? Plánovaný počet slov dosiahnutý? Držím palce, aby si stihla termín! – a rovnako aj pozvania: na margarity počas šťastnej hodinky v bare El Centro, na neskoré raňajky v reštaurácii

YELLOWFACE

Zaytina či na súťaž v prednášaní poézie na U Street. Udržovali sme si povrchné priateľstvo, trávili spolu veľa času, no pritom sme jed- na druhú vlastne nepoznali. Nevedela som ani to, či Athena mala nejakých súrodencov, a ona sa nikdy nespýtala na mojich frajerov. Chodievali sme spolu von, lebo sa nám hodilo, že obidve bývame v D. C., a čím je človek starší, tým ťažšie nadväzuje nové priateľstvá.

Pravdupovediac, netuším, prečo ma Athena vlastne mala rada. Vždy keď sme sa stretli, objala ma. Aspoň dvakrát týždenne lajkova- vala moje príspevky na sociálnych sieťach. Asi raz za dva mesia- ce sme si chodili vypiť a väčšinou to bolo na jej popud. Nevedela som, čo jej môžem ponúknuť, keďže som nič nemala – vplyv, po- pularitu ani konexie –, aby sa jej oplátilo tráviť so mnou čas.

Hlboko v svojom vnútri som Athenu podozrievala, že moja spoločnosť jej vyhovuje len preto, lebo som jej nemohla konkuro- vať. Rozumela som jej svetu, ale nebola som pre ňu hrozbou a jej úspechy boli tak veľmi mimo môjho dosahu, že nemala zlý pocit, keď sa z nich predou mnou radovala. Nechceli by sme všetci mať ka- marátku, ktorá neohrozí našu nadradenosť, lebo už vopred vie, že by to bol márnny pokus? Nepotrebuje každý svoje boxovacie vrece?

„NEMÔŽE TO BYŤ AŽ TAKÉ ZLÉ,“ PRESVIEDČALA MA ATHENA.
„Určite tým chceli povedať, že vydanie papierovej väzby odklada- jú o niekoľko mesiacov.“

„Neodkladajú. Zrušili to. Brett mi povedal, že v svojom vyda- vateľskom pláne pre mňa nemajú miesto.“

„Nič si z toho nerob,“ chlácholila ma a poklepkala ma po pleci.
„Z tvrdej väzby aspoň budeš mať vyššie podiely z objemu predaja. Všetko zlé je na niečo dobré, nie?“

Aká si ty sebaistá, keď si myslíš, že vôbec nejaké podiely dostanem! pomyslela som si. Nahlas som však nepovedala nič. Keby ste Athenu napomenuli, že je netaktná, museli by ste počúvať prehnané ospravedlňovanie, ktoré sa znáša veľmi ťažko, a tak radšej prehltnete rozhorčenie.

Sedeli sme v strešnom bare U Grahama na pohovke a pozorovali západ slnka. Athena liala do seba druhú rundu whisky sour a ja som popíjala tretí pohár vína pinot noir. V rozhovore sme zablúdili do nudnej témy mojich problémov s vydavateľom, čo som hlboko oľutovala, pretože všetko, čo Athena považovala za upokojenie alebo radu, som vnímala ako vtieravé.

„Nechcem si Garretta pohnevať,“ vyhlásila som. „Pravdupovediac, myslím si, že sa už teší, ako odmietnu moju predbežnú zmluvu a konečne sa ma zbavia.“

„Ale no, nepodceňuj sa,“ namietla Athena. „Veď tvoj debut už odsúhlasil, nie?“

„Neodsúhlasil.“ Zakaždým som jej to musela opakovať. Keď prišlo na moje problémy, mala pamäť zlatej rybky a musela som jej všetko zopakovať dva- až trikrát, aby si to zapamätala. „Redaktora, ktorý ho odsúhlasil, vyhodili, a rozpočet prešiel na Garretta. Vždy keď sa o tom rozprávame, mám pocit, že nevie, o čom hovorí.“

„Kašľať naňho!“ vyhlásila Athena nonšalantne. „Dáme si ďalší?“

Nápoje v bare boli nenormálne drahé, ale to ma netrápilo, lebo platila Athena. Vždy platila ona a ja som sa od istého času prestala núkať. Myslím si, že Athena nikdy nechápala, čo je drahé a čo nie. Z Yaleovej univerzity prešla na platené magisterské štúdium a hneď nato jej na účet začali tiecť tisícky dolárov. Raz som jej povedala, že nástupný plat vo vydavateľskom sektore v New Yorku je len okolo tridsaťpäťtisíc dolárov ročne, a ona zaklipkala očami a spýtala sa: „A to je veľa?“

„Dala by som si Malbec,“ rozhodla som sa. Jeden pohár stál devätnásť dolárov.

„Jasné.“ Athena vstala a pobrala sa k baru. Barman sa na ňu usmial a ona prekvapene vykrikla a prikryla si rukami ústa ako malé dievčatko. Vyšlo najavo, že nejaký pán sediaci pri bare jej poslal pohár šampanského. „Veru áno, oslavujeme!“ zachichotala sa a jej sladký zvonivý smiech prehlušil hudbu. „Ale môžem objednať aj víno pre kamarátku? Na môj účet?“

Mne šampanské nikto neposlal. To však bolo bežné. Athenu zahŕňali pozornosťou všade, kam sme sa pohli. Raz to boli nadšení čitatelia prosiaci o selfie a autogram, inokedy muži alebo ženy, ktorí ju pokladali za neodolateľnú. Ja som bola neviditeľná.

Athena sa vrátila, sadla si ku mne a podala mi pohár. „Tak čo, chceš si vypočuť, ako to bolo s Netflixom? Bože, Junie, to ti bolo neskutočné! Strela som sa s chlapíkom, ktorý je producentom *Tigrieho kráľa*. Chápeš, *Tigrieho kráľa*!“

Teš sa s ňou, hovorila som si v duchu. Dopraj jej aspoň tento večer.

Ludia opisujú žiarlivosť ako ostrý, pichľavý, jedovatý pocit. Väčšinou neopodstatnený, ale trpký a zlomyseľný. Zistila som, že v prípade nás spisovateľov sa žiarlivosť spája so strachom. Vždy ma pichlo pri srdci, keď som na twitteri uvidela správy o Atheninom úspechu – o ďalšej zmluve na knihu, nominácii na cenu, špeciálnom vydaní, autorských právach predaných do zahraničia. Zo žiarlivosti som sa s ňou neustále porovnávala a vždy som vyšla ako horšia. Panikárila som, že nepíšem dosť dobre alebo dosť rýchlo a že nikdy nebudem ako ona. Žiarlivosť mala za následok, že keď som sa dopyčula, že Athena podpísala s Netflixom zmluvu o budúcej zmluve na šesťcifernú sumu, rozhodilo ma to na niekoľko dní a nemohla som sa sústrediť na svoju prácu. Vždy keď som vo výklade

kníhkupectva zbadala niektorú z jej kníh, utápala som sa v hanbe a bola som zo seba znechutená.

Každý spisovateľ, ktorého poznám, má z niekoho takéto pocity. Písanie je samotárske. Nemáte žiadnu záruku, že to, čo práve tvoríte, má nejakú hodnotu, a pri každom náznaku zaostávania v kariére sa strmhlav rúтите do hlbín beznádeje. Hovorí sa, že každý si má hľadiť do vlastného papiera. Lenže je ťažké držať sa toho, keď vám papiere ostatných plieskajú rovno do tváre.

Tak aj mňa zožierala žiarlivosť, keď som počúvala, ako Athena obdivuje svoju redaktorku, nejakú Marlenu Ng, ktorá „je doslova zdrojom energie“ a „vytiahla ma z temnôt“ a iba ona „z umeleckého pohľadu naozaj chápe, o čo sa snažím“. Hľadela som do jej hnedých očí lemovaných absurdne dlhými mihalnicami pripomínajúcich lesné zvieratko z Disneyho rozprávok a uvažovala: Aké to asi je – byť ako ty? Aké je to byť neskutočne dokonalá a mať všetko dobré na svete? Možno to spôsobili koktaily alebo prehnaná predstavivosť spisovateľky, no žalúdok mi zaliala horúčava a ovládla ma bizarná túžba zaryť sa jej prstami do úst narúžovaných načerveno, natrhnuť kožu na tvári, olúpať ju z tela ako šupu z pomaranča a navliecť sa do nej.

„Vieš, pripadá mi to, akoby sexovala s mojimi slovami. Súlož myse.“ Athena sa zachichotala a potom pôvabne pokrčila nosom. Potlačila som impulz vraziť jej doň. „Napadlo ti niekedy, že proces redigovania je ako súlož s redaktorom? Že spolu pracujete na veľkom literárnom dieťati?“

Uvedomila som si, že je opitá. Dala si dva a pol koktailu a bola namol. Až tak, že znovu zabudla, že ja svojho redaktora neznášam.

Athena si nevedela kontrolovať príjem alkoholu. Zistila som to hneď v prvom týždni prvého ročníka, keď som jej na domácom

večierku ktoréhosi staršieho spolužiaka držala vlasy, kým vracala do záchoda. Mala vycibrený vkus a rada sa chválila tým, čo všetko vedela o škótskej whisky (hovorila jej škótska, niekedy aj nápoj z vysočiny), ale sotva si z nej dala čo len trošku, líca jej sčerveneli a začala nesúvisle ľapotať. Athena si napriek tomu rada vypila, a keď bola opitá, vždy sa vychvaľovala a správala sa teatrálné.

Po prvý raz som sa s tým stretla na festivale komiksov Comic-Con v San Diegu. Sedeli sme zhŕknutí okolo veľkého stola v hotelovom bare a ona sa nahlas smiala, líca mala výrazne červené a chlapíci, čo pri nej sedeli (jeden z nich bol potom na twitteri označený za viacnásobného sexuálneho predátora), jej žiadostivo civeli na prsia. „Božemôj, ja na toto nie som,“ opakovala. „Nie som pripravená. Určite to nedopadne dobre. Myslíte si, že ma nenávidia? Že každý ma tajne neznáša, ale nikto mi to nepovie? Keby ste ma nenávideli, povedali by ste mi to?“

„Ale nie, nie,“ ubezpečovali ju chlapi a tľapkali ju po rukách. „Ktože by ťa mohol nenávidieť?“

Sprvu som si myslela, že to bolo divadlo na pritiahnutie pozornosti, no ona sa takto správala, aj keď sme boli sami. Pôsobila bezbranne, zdalo sa, že sa už-už rozplače a že mi odhaľuje tajomstvá, ktoré ešte nikomu nepovedala. Ťažko sa na ňu pozeralo. Vyžarovalo z nej zúfalstvo a ja som nevedela, čo ma desí viac – či to, že bola taká manipulatívna, že vedela rozohrať takéto scény, alebo to, že všetko, čo hovorila, mohla byť pravda.

Napriek hlasnej hudbe a duniacim basom bolo U Grahama mŕtvo, čo napokon nebolo nič zvláštne, pretože bola streda. Pošli k nám dvaja muži a pokúsili sa Athene dať svoje telefónne číslo, no odohnala ich mávnutím ruky. Boli sme tam jediné ženy. Na streche panovalo ticho, bolo to tam trochu strašidelné a cítili

sme sa stiesnene, tak sme dopili a pobrali sa preč. S úľavou som si pomyslela, že sme skončili, no vtom ma Athena pozvala k sebe do bytu, ktorý sa nachádzal len kúsok cesty autom v blízkosti štvrte Dupont Circle.

„Len pod,“ naliehala. „Ušetrila som si výbornú škótsku práve na túto príležitosť. Musíš ju prísť ochutnať!“

Bola som unavená a navyše som sa nijako nezabávala. Keď je človek opitý, žiarlivosť pichá ešte väčšmi. Bola som však zvedavá na jej byt, tak som súhlasila.

Bol naozaj parádny. Vedela som, že Athena je bohatá, veď honoráre z predaja bestsellerov zavážia veľa, no kým som nevstročila do dvojizbového bytu na deviatom poschodí, v ktorom bývala sama, netušila som, že je až taká bohatá. Jednu izbu používala na spanie, druhú na písanie. Byt mal vysoké stropy, lesklé podlahy z tvrdého dreva, okná od podlahy po strop a rohový balkón. Zariadila ho v štýle, ktorý bol momentálne populárny na instagrame, minimalistickom a zároveň luxusnom: elegantný drevený nábytok, jednoduché dizajnové police na knihy a čisté jednofarebné koberce. Dokonca aj izbové kvety vyzerali draho. Pod kalateami syčal zvlhčovač vzduchu.

„Tak čo, škótsku? Alebo niečo slabšie?“ Athena ukázala na vínu chladničku – chápete, mala chladničku na víno! „Dáš si rizling? Mám tu aj fajnový biely sauvignon, teda ak nechceš zostať pri červenom...“

„Whisky,“ odpovedala som, lebo mi bolo jasné, že večer prežijem len tak, že sa opijem.

„Čistú, s ľadom alebo koktail Old-Fashioned?“

Nemala som ani šajnu, ako sa pije whisky. „Hm... dám si to čo ty.“

„Tak teda Old-Fashioned.“ Vbehla do kuchyne a o chvíľu som počula otváranie dvierok na kuchynskej linke a štrnganie riadov. Kto mal vedieť, že príprava koktailu bude taká náročná?

„Mám výbornú osemnásťročnú WhistlePig,“ zakričala Athena. „Je vláčna, ako keď zmiešaš karamelku s čiernym korením. Len počkaj a uvidíš.“

„Jasné,“ zakričala som naspäť. „Znie to dobre.“

Príprava jej chvíľu trvala a mne sa veľmi chcelo cikať, tak som hľadala kúpeľňu. Uvažovala som, čo v nej asi nájdem. Možno luxusný aróma difuzér. A možno košík s jadeitovými vaginálnymi vajíčkami.

Všimla som si, že dvere do pracovne sú doširoka otvorené. Bol to krásny priestor, neodolala som a nakukla dnu. Spoznala som ho z jej postov na instagrame – hovorila mu „môj palác kreativity“. Pod oknom lemovaným čipkovanými záclonami vo viktoriánskom štýle stál obrovský mahagónový stôl so zakrivenými nohami, na ktorom trónil Athenin vzácny čierny písací stroj.

Áno, je to tak. Athena používala písací stroj. Žiadne zálohy vo worde, žiadne google dokumenty ani Scrivener. Len poznámky v zápisníkoch značky Moleskine a osnovy na lepiacich papieri-koch, z ktorých potom formovala kompletne koncepty na remingtone. Vraj ju to nútilo sústrediť sa na skladbu jednotlivých viet, aspoň tak to tvrdila. Túto odpoveď použila v rozhovoroch toľkokrát, že som si ju zapamätala doslovne. Ináč by vraj naraz spracovala celé odseky a potom by pre stromy nevidela les.

No vážne... Kto takto rozpráva? Kto vôbec takto rozmýšľa?

Dnes sa vyrábajú už len škaredé a nekresťansky drahé elektronické písacie stroje určené pre autorov, ktorí nedokážu zlepiť viac ako jeden odsek a potom sa prestanú koncentrovať a prepnú na twitter.

Tie však Athena neznášala. Používala starožitnú nešíkovnú mašinu, do ktorej si musela kupovať atramentové pásky, a hrubý, tvrdý papier na rukopis. „Jednoducho neviem písať na obrazovku,“ vravela. „Musím to vidieť vytlačené. Lepšie tak vyznieva závažnosť slov a upevňuje to vo mne pocit, že moje dielo je trvalé a všetko, čo vytvorím, má význam. Zároveň ma to zaväzuje a núti vyjadrovať svoje myšlienky jasne a konkrétne.“

Vošla som do pracovne, už dosť pripitá na to, aby som zabudla, že sa to nepatrí. V stroji bol ešte založený hárok papiera, na ktorom bolo napísané iba jedno slovo: *KONIEC*, a vedľa neho asi tridsaťcentimetrová hĺba popísaných strán.

Athena odrazu stála pri mne a v každej ruke držala pohár. „To je môj projekt o prvej svetovej vojne. Konečne je hotový.“

Athena bola tajnostkárka a o svojich projektoch nehovorila, kým neboli hotové. Žiadni testovací čitatelia, rozhovory ani zdieľanie úryvkov na sociálnych sieťach. Kým nedopísala celé dielo, dokonca ani jej agenti a redaktori nevideli viac ako len osnovu. „Moja práca musí vo mne postupne vyzrievať, až kým nebude životaschopná,“ zdôverila sa mi raz. „Keby som ju priviedla na svet skôr, ako bude kompletne donosená, zomrela by.“ Trochu ma šokovalo, že ju za túto čudesnú metaforu ešte nikto nenapomenul, ale zrejme bolo v poriadku čokoľvek, čo povedala. Za posledné dva roky sa zmienila iba o tom, že ten román bude o vojenskej histórii dvadsiateho storočia a že pre ňu predstavuje „ohromnú umeleckú výzvu“.

„Fíha, gratulujem!“ zareagovala som.

„Dnes ráno som dopísala poslednú stranu. Ešte ho nikto nečítal.“

„Ani tvoj agent?“

Odfrkla si. „Jared sa stará len o papiere a podpisuje šeky.“

„Je poriadne dlhý.“ Podišla som k stolu, načiahla sa za prvou stranou, no potom som rýchlo odtiahla ruku. Opitá hlupaňa, nemôžeš sa len tak dotýkať cudzích vecí, napomenula som sa v duchu.

Athena však namiesto zahriaknutia súhlasne pokývala hlavou. „Čo si o ňom myslíš?“

„Chceš, aby som si ho prečítala?“

„Veď nie celý a nie teraz.“ Zasmiala sa. „Je naozaj strašne dlhý. Taká som rada, že som ho dokončila! Však je na tú kôpku pekný pohľad? Je taká... mohutná. Vyzerá veľmi významne.“

Plietol sa jej jazyk a bola rovnako opitá ako ja, no presne som vedela, čo chcela povedať. Tá kniha bola veľká vo viacerých zmysloch. Bolo to dielo, ktoré zanechá stopu.

„Môžem?“ spýtala som sa s rukou nad kôpkou hárkov.

„Jasné,“ odpovedala a nadšene prikývla. „Musím si zvyknúť, že už je dokončená. Musím ju porodiť.“

Bože, zase tá bizarná a nemožná metafora! Vedela som, že čítanie románu len podnieti moju žiarlivosť, no nemohla som si pomôcť. Vzala som asi desať či pätnásť strán zvrchu a preletela ich obsah.

Bolo to výborné.

Keď som pripitá, čítanie mi veľmi nejde, a tak som ledabolo prebehla text po koniec každého odseku. No aj pri zbežnom pohľade som tušila, že tá kniha zažiari. Štýl bol vecný, ale sebaistý. Nenašla som žiadne začiatočnicke pokĺznutia z čias jej debutov. Vyjadrovacie prostriedky boli vyzretejšie, ostrejšie. Každý jeden opis, každé slovné spojenie priam spievali.

Ja by som také niečo nenapísala ani za celý život.

„Páči sa ti?“ spýtala sa Athena.

Bola nervózna. Oči mala doširoka otvorené, priam až vystrašené, a pohrávala sa s retiazkou na krku. Ako často hrá túto scénu? A ako štedro ju ľudia zahŕňajú chválou, keď toto predvádza?

Hoci to bolo malicherné, nemienila som jej prejavíť uznanie za herecké schopnosti. Táto hra fungovala pri jej obdivovateľoch a fanúšikoch, ale pri mne nie.

„Neviem,“ odpovedala som. „Keď som opitá, nedokážem poriadne čítať.“

Chvíľu vyzerala sklúčene, no vzápätí chvatne vyčarila úsmev. „Jasné, to bolo hlúpe... nebudeš ma predsa...“ Zažmurkala na pohár v ruke, potom pozrela na mňa a do obývacej izby. „Čo teda? Chceš len tak flámoviť?“

A tak sme s Athenou Liu veselo mulatovali.

Vyšlo najavo, že keď je podgurážená, je prekvapivo obyčajná. Nekládla mi žiadne otázky o Heideggerovi, Arendtovi či ďalších filozofoch, ktorých mená tak rada spomínala v rozhovoroch. Nechvastala sa, ako si užívala, keď raz v Paríži hosťovala ako modelka pre Pradu (bola to úplná náhoda, režisér ju uvidel sedieť pred kaviarňou a navrhol jej to). Klebetili sme o celebritách. Obidve sme priznali, že najnovší idol – nežný mladík so psím pohľadom – s nami nič nerobí, ale zato Cate Blanchettová, to je už iná káva. Athena chválila môj vkus a pýtala sa, odkiaľ mám topánky, brošňu, náušnice. Obdivovala moju schopnosť šetriť na oblečení – „kým ja som taká staromódna, že polovicu svojich vecí mám z Talbot-su“. Rozosmievala som ju príbehmi o svojich študentoch, o tých uhrovitých deťoch s prázdnyim pohľadom, ktoré by sa hravo pretancovali na nižšiu úroveň ligy elitných univerzít, keby v testoch SAT dosiahli aspoň o dvesto bodov viac, a ktorých školské slohy napísané inými autormi boli ako cvičenie na vymýšľanie osobných

problémov, keďže bolo jasné, že nikdy žiadne neprežili. Vymieňali sme si zážitky z neúspešných rande, historky o ľuďoch, ktorých sme poznali zo strednej školy, i o tom, ako sme sa zvláštnou náhodou vyspali s dvoma chalanmi z Princetonu.

Skončili sme rozvalené na gauči a smiali sa tak veľmi, až nás boleli rebrá. Nikdy som si neuvedomila, že s Athenou môže byť taká zábava. A nikdy dovtedy som pri nej nebola sama sebou. Poznali sme sa vyše deväť rokov, no v jej prítomnosti som si vždy dávala pozor, čiastočne preto, lebo ma znervózňovalo, že zistí, že nie som ani spolovice taká múdra a zaujímavá, ako si myslela, a čiastočne pre to, čo sa stalo v prvom ročníku.

V ten večer som však prvý raz nemala pocit, že musím filtrovať každé slovo. Neusilovala som sa na Athenu Liu zapôsobiť. Len som sa s ňou zabávala.

„Toto by sme mali robiť častejšie,“ vyhlásila. „No povedz, Junie, prečo sme sa doteraz takto neporozprávali?“

„Čo ja viem,“ odpovedala som a vzápätí sa pokúsila o hlbšiu analýzu: „Možno sme sa obávali, že by sme si jedna druhú veľmi obľúbili.“

To bola pekná hlúposť a ani zďaleka to nebola pravda, no Athenu to očividne potešilo.

„Možno,“ zareagovala. „Zrejme máš pravdu. Ach, Junie, život je taký krátky! Prečo si okolo seba staviame múry?“

Oči sa jej leskli, pery mala vlhké. Sedeli sme vedľa seba na pohovke a kolená sa nám takmer dotýkali. Na okamih som si pomyslela, že sa ku mne nakloní a pobožká ma – a to by teda bol príbeh, to by bol zvrat vo vzťahu! –, no vtom nadskočila a zvýskla. Vtedy som si uvedomila, že som nevedomky naklonila svoj pohár s whisky, takže vyšplechla na podlahu. Chvalabohu, všetky podlahy boli drevené, lebo keby som zničila niektorý z Atheniných drahých

kobercov, asi by som rovno vyskočila z balkóna. Athena sa zasmiala, bežala do kuchyne po handru a ja som si odpila z pohára a usilovala sa upokojiť rozbúchané srdce.

Ani neviem ako, zrazu bola polnoc a začali sme piecť palacinky. Pekne ručne namiešané, žiadna zmes z krabičky, dochutené pár kvapkami extraktu z pandanu, z ktorého cesto dostalo neónovo-zelenú farbu, lebo Athena Liu, pravdaže, normálne palacinky nerobila. „Chutí to ako vanilka, ale ešte lepšie,“ vysvetľovala. „Je to voňavé, s bylinkovou príchuťou, akoby si sa nadýchla lesného vzduchu. Nechápem, že belosi pandan doteraz nepoznajú.“ Z panvice ich zošuchla rovno na môj tanier. Palacinky boli nepravidelné a pripálené, ale neuveriteľne voňali a ja som bola hladná. Jednu som si rukami napchala do úst, a keď som zdvihla pohľad, videla som, že Athena na mňa uprene zíza. Utrela som si prsty, zhrozená, že som ju znechutila, ale ona sa rozosmiala a vyzvala ma na súťaž v jedení palaciniiek. Nastavili sme si stopky a tlačili do seba mäkké, napoly surové palacinky najrýchlejšie, ako sme vládali, a zapíjali ich mliekom, aby sme im pomohli posunúť sa dolu hrdlom.

„Sedem,“ vyhlásila som a lapala po dychu. „Sedem, a ty koľko?“

Athena sa však nepozerala na mňa. Rýchlo žmurkala, mala stiahnuté obočie a jednou rukou sa držala za krk. Druhou zúfalo klepkala po mojej ruke. Ústa mala pootvorené a vychádzal z nich nepríjemný tlmený chrapot.

Dusila sa.

Rýchlo, Heimlichov hmat, veď ho ovládam... aspoň som si to myslela. Nespomenula som si naň od základnej školy. Postavila som sa za ňu, ovinula jej ruky okolo pása a udrela jej dlaňami do brucha, aby palacinka vyskočila von. No ona stále krútila hlavou a klopkala mi na ruku. Skúsila som manéver znovu a znovu. Nefungoval.

YELLOWFACE

Myslôu mi prebehlo, že vyťahnem telefón a vygooglim si, ako sa ten hmat robí. Alebo si pozriem video na youtube. No trvalo by to večnosť, nebol na to čas.

Athena sa posúvala popri kuchynskej linke a tvár jej sfialovala.

Spomenula som si, ako som pred rokmi čítala článok o členke dievčenského klubu, ktorá sa zadusila počas súťaže v jedení palacinek. Sedela som vtedy na záchode a neveriacky scrollovala článok na telefóne, pretože mi to pripadalo ako nečakaný, absurdný, no zároveň strašný spôsob umierania. Záchranári sa vyjadrili, že palacinka v hrdle dievčaťa bola ako hruda cementu. Hruda cementu!

Athena ma pomykala za ruku a ukázala na môj telefón. Pomoc, chrčala, pomoc, pomoc...

Ruky sa mi tak triasli, že až na tretíkrát som odomkla telefón a zavolala na 911. Spýtali sa ma, čo sa stalo.

„Som u kamarátky,“ vychrlila som. „Dusí sa! Skúsila som Heimlichov manéver, ale nepomohlo to...“

Athena sa medzitým prehla cez operadlo stoličky, tlačila si na hrudnú kosť a pokúšala sa o manéver na sebe. Vyzerá, ako keby súložila so stoličkou, napadla mi hlúpa myšlienka. Pohyby mala čoraz prudkejšie, no nič nepomáhalo – z úst jej nič nevyšlo.

„Aká je vaša adresa, pani?“

Doparoma, neviem jej adresu! „Neviem, je to kamarátkin byt...“ Snažila som sa rozmýšľať. „Oproti taco baru a kníhkupectvu, neviem presne...“

„Môžete to presnejšie špecifikovať?“

„Dupont! Dupont Circle! Asi jeden blok od stanice metra, na budove sú otočné dvere...“

„Ide o bytový dom?“

„Áno.“

„Independent? Madison?“

„Áno, Madison! To je ono!“

„Číslo bytu?“

Netušila som. Obrátila som sa k Athene, no tá ležala skrútená na zemi a šklbalo jej celým telom, až sa na to nedalo pozerieť. Zaváhala som, nevediac, čo skôr – či ju oživovať alebo skontrolovať číslo bytu na dverách, no vtom som si spomenula. Boli sme na deviatom poschodí, tak vysoko, že z balkóna bolo vidieť celú štvrt' . „Deväť nula sedem,“ vyhrkla som. „Prídte rýchlo, prosím vás, božemôj...“

„Sanitka je už na ceste k vám, pani. Je pacientka pri vedomí?“

Obzrela som sa. Athena prestala kopať nohami a hýbali sa jej už len plecia, prudko jej nimi trhalo, akoby bola posadnutá.

Potom aj to prestalo.

„Pani, haló?“

Položila som telefón. Pred očami sa mi zahmlilo. Načiahla som sa a potriasla ju za plece, ale nič. Athena mala doširoka otvorené, priam vyvalené oči. Nemohla som sa na ne dívať. Dotkla som sa prstami jej krku a skontrolovala pulz. Nič. Dispečerka na telefóne ešte čosi hovorila, no nerozumela som jej. Nechápala som ani vlastné myšlienky. Všetko, čo sa následne stalo, od búchania na dvere až po rýchly vpád záchranárov do bytu, zahalila tmavá rozmazaná škvrna.

DOMOV SOM SA DOSTALA AŽ NA DRUHÝ DEŇ SKORO RÁNO.

Zadokumentovať úmrtie trvá veľmi dlho. Záchranári museli najprv skontrolovať každý detail a až potom mohli do svojich záznamov oficiálne zapísať: *Athena Liu. Vek dvadsaťsedem rokov. Žena. Smrť zadusením poondenou palacinkou.*

Poskytla som svoje vyhlásenie. Po celý čas som uprene hľadela do očí záchranárky predou mnou – bledomodrých, s veľkými čiernymi hrudkami maskary prilepenými na mihalniciach –, aby som sa nemusela pozeráť na nosidlá za mnou a ľudí v uniformách, ktorí Athenu zakrývali plastovou plachtou. Panebože, panebože, to je vreca na mŕtvolu! Nesníva sa mi! Athena je mŕtva.

„Meno?“

„June... pardon, Juniper Haywardová.“

„Vek?“

„Dvadsaťsedem.“

„Odkiaľ poznáte zosnulú?“

„Je to... bola to moja priateľka. Kamarátili sme sa od vysokej školy.“

„Čo ste tu robili?“

„Oslavovali sme.“ Vzadu v nose ma poštekli slzy. „Oslavovali sme, pretože podpísala zmluvu s Netflixom a mala z toho veľkú radosť.“

Najprv som sa bála, že ma zatknú pre podozrenie z vraždy. Ale bolo to hlúpe, veď Athena sa udusila gučou (hovorili tomu guča – čo je to za slovo?), ktorú mala stále v hrdle. Nikde neboli stopy po zápase. Do bytu ma pustila dobrovoľne a ľudia v bare videli, že sme sa správali priateľsky. Chcela som navrhnúť, aby zavolali barmanovi U Grahama, nech mi to potvrdí.

Neviem, prečo som si už vopred hľadala argumenty na obranu, veď na podrobnostiach nakoniec nezáležalo. Nič som neurobila. Nezabila som ju. Bolo absurdné, že som sa tým vôbec zaoberala. Žiadna porota by ma neodsúdila.

Napokon mi dovolili odísť. Boli štyri hodiny ráno. Neskôr dorazila aj polícia, lebo tak to zrejme chodí, keď niekto zomrie, a jeden

R. F. KUANG

dôstojník sa ponúkol, že ma odvezie domov do Rosslynu. Celou cestou sme mlčali, a keď sme zastali pred mojím domom, vyjadril mi úprimnú sústrasť. Počula som ho, ale nereagovala som a odviekla som sa do svojho bytu. Vyzula som si topánky, vyzliekla podprsenku, vykloktala si ústa ústnou vodou a odpadla do postele. Chvíľu som plakala a kvíľivo vzlykala, až kým zo mňa nevyprchala tá príšerná bodavá bolesť. Po jednom melatoníne a dvoch eszopiklónoch sa mi neskôr konečne podarilo zaspáť.

V taške na zemi pri posteli zatiaľ ako vrečko žeravých uhlíkov odpočíval Athenin rukopis.

2

SMÚTOK JE ZVLÁŠTNA VEC. ATHENA BOLA LEN KAMARÁTKA, navyše nie veľmi blízka. Keď to hovorím, vyzerám ako bezcitná príšera, no nebola pre mňa dôležitá a nezanechala mi v srdci dieru, ktorú by som si potrebovala zaceliť. Neovládol ma temný a dusivý pocit straty ako pri otcovej smrti. Nemala som problém sa nadýchnuť a ráno som neležala v posteli uvažujúc, či sa vôbec oplatí vstať. Nestránila som sa neznámych, ktorých som stretávala, a nečudovala sa, ako môžu ďalej kráčať po zemi, ktorá sa prestala krútiť.

Svet sa mi po Atheninej smrti nezrútil... len bol akýsi inakší. Dni mi plynuli normálne a väčšinou, keď som na to veľmi nemyslela a nezaoberala sa spomienkami, som sa mala dobre.

Lenže na vlastné oči som videla Athenu umierať. Počas prvých týždňov v mojich pocitoch nedominoval ani tak smútok, ako skôr zdesenie. Naozaj sa to stalo. Naozaj som videla, ako nohami búcha o drevenú dlážku a prstami si stíska krk. Naozaj som sedela pri jej mŕtvom tele celých desať minút, než prišla záchranka. A naozaj

som videla jej nehybné nevidomé oči vystúpené z jamôk. Spomienky na ňu ma nerozplakali – nemôžem tie stavy opísať ako bolesť –, no predsa som sa často dívala do steny a šepkala: „Čo sa to, doriti, stalo?“

Athenina smrť sa dostala aj do správ a mne sa prostredníctvom telefónu ozývali priatelia pokúšajúci sa vyjadriť sústrasť a povedať tie správne slová (ahoj, len som chcela vedieť, ako to zvládaš), ako aj známi zvedaví na šťavnaté detaily (božemôj, videla som to na twitteri, fakt si bola pri tom?). Nemala som silu odpovedať. Iba som s údivom a znechutením sledovala, ako sa červené čísla v rohu aplikácií neustále zvyšujú.

Na radu svojej sestry Rory som začala navštevovať miestnu podpornú skupinu a dohodla si návštevu u terapeuta špecializujúceho sa na smútok. Po obidvoch stretnutiach som sa však cítila ešte horšie, lebo dotyční predpokladali, že medzi nami bolo také priateľstvo, aké v skutočnosti neexistovalo, a ťažko by sa mi vysvetľovalo, prečo som z Atheninej smrti nebola väčšmi zlomená. Prestala som tam teda chodiť. Nechcela som rozprávať o tom, ako veľmi mi chýba alebo aké sú dni bez nej prázdne. Moje dni boli totiž úplne normálne, až na ten jediný zvláštny fakt, že Athena zomrela, že jednoducho odišla. Keďže som nevedela, čo mám vlastne cítiť, začala som popíjať a prejedáť sa vždy, keď na mňa po večeroch padla smutná nálada. Po pár týždňoch som z toľkej zmrzliny a lazaní tak pribrala, že horšie to už ani nemohlo byť.

Moja duševná odolnosť ma vlastne poriadne prekvapila.

Zrútila som sa iba raz, týždeň nato, ako sa to stalo. Nevieam, čo to vyprovokovalo. V noci som si celé hodiny na youtube prehrávala inštrukcie na vykonanie Heimlichovho manévru a porovnávala ich s tým, ako som ho robila ja, usilovala sa spomenúť si, či som

umiestnila ruky na správne miesto, či som zatlačila s dostatočnou silou. Mohla som Athene zachrániť život. Opakovala som si to nahlas ako lady Macbeth, keď zo sna vykrikovala o „prekliatej škvrne“. Mala som zachovať chladnú hlavu, naučiť sa, ako manéver urobiť správne, pritlačiť päste nad jej pupok, aby som z nej dostala prekážku a mohla sa nadýchnuť.

Je to moja vina, že zomrela.

„Nie je,“ upokojovala ma Rory, keď som jej zavolala o štvrté ráno a tak nariekala, že som skoro nemohla rozprávať. „Nie, nie, nie, to si nikdy nesmieš myslieť, rozumieš? Nie si za nič vinná. Ty si predsa to dievča nezabila. Si nevinná! Rozumieš?“

„Áno... dobre. Áno,“ vyjachtala som poslušne ako malé decko.

V tej chvíli som potrebovala práve to – slepú detskú vieru, že svet je jednoduchý a že keď som nechcela urobiť nič zlé, tak to, čo sa stalo, nebola moja vina.

„Zvládneš to?“ naliehala Rory. „Mám zavolať doktorke Gailyovej?“

„Nie. Už mi je lepšie. Gailyovej nemusíš volať.“

„Okej, ja len, že... prikázala nám, že keby si mala relaps...“

„Nemám žiadny relaps!“ Zhlboka som sa nadýchla. „Nič také. Už som v poriadku, Rory. Athenu som až tak veľmi nepoznala.“

Niekoľko dní po správe o Atheninej smrti som na twitter napísala dlhý príspevok o tom, čo sa stalo. Akoby som písala podľa šablóny – lovila som v pamäti nespočetné príspevky týkajúce sa úmrtia, ktoré som si čítala v minulosti. Použila som frázy ako „tragická nehoda“, „ešte mi to nedošlo“ a „stále mi to pripadá neskutočné“. Nepúšťala som sa do detailov, zdalo sa mi to nevhodné. Napísala som, že Athenina smrť mnou otriasla, že pre mňa veľa znamenala a bude mi nesmierne chýbať.

Neznámi ľudia mi písali, ako im to je ľúto, že mám byť k sebe láskavá a je normálne cítiť sa otrávená z takej traumatickej udalosti. Hovorili, že som dobrý človek. Posielali mi objatia a želali všetko dobré. Dokonca sa pýtali, či mi majú založiť darcovský účet na financovanie terapie, a hoci ma tie peniaze lákali, neodvážila som sa súhlasiť. Nieкто sa ponúkol, že mi budúci mesiac bude každý deň nosiť domáce jedlá. Nereagovala som na to, lebo na internete nemôžete dôverovať každému – čo keby ma napríklad chceli otráviť?

Môj príspevok dostal tridsaťtisíc lajkov za jeden deň. Bolo to najviac, ako som na twitteri v živote získala, a väčšinou reagovali literárne celebrity a internetové osobnosti s overenými účtami. Vyvolávalo vo mne zvláštne vzrušenie pozorovať, ako mi každú sekundu narastá počet sledovateľov. No potom ma ovládol pocit, že je to nemravné, rovnako ako keď iba z nudy masturbujem, a tak som si twitter na všetkých zariadeniach zablokovala (ďakujem všetkým za láskavosť, ale v záujme duševného zdravia si dávam pauzu) a zaprisahala sa, že sa znovu prihlásim najskôr o týždeň.

ATHENINA MATKA MA POZVALA NA POHREB A POŽIADALA MA, aby som predniesla smútočný prejav. Zavolala mi niekoľko dní po tej udalosti, a keď sa mi predstavila, telefón mi takmer vypadol z ruky. Odrazu som sa zľakla, že ma bude vypočúvať alebo ma obviní zo smrti svojej dcéry. Namiesto toho sa však po celý čas ospravedlňovala, akoby si Athena z drzosti dovolila zomrieť v mojej prítomnosti.

Obrad sa konal v kórejskom kostole v Rockville, čo mi pripadalo čudné, pretože som si myslela, že Athena bola Číňanka.

Zaskočilo ma, že len málo prítomných bolo v mojom veku. Boli to väčšinou starší Ázijčania, asi priatelia jej matky. Nevidela som jediného spisovateľa, ktorého by som poznala, ani nikoho z vysokej školy. Možno to však bola len komunitná udalosť a Athenini skutoční známi sa zúčastnili na virtuálnom obrade, ktorý zorganizovalo Združenie ázijsko-amerických spisovateľov.

Truhla bola, chvalabohu, zatvorená.

Chválospevy boli väčšinou v čínštine, tak som tam len sedela a rozpačito sa obzerala, hľadajúc náznaky, kedy sa mám smiať, krútiť hlavou či plakať. Keď prišiel rad na mňa, Athenina matka ma predstavila ako jednu z najbližších kamarátok svojej dcéry.

„Junie bola pri mojej Athene, keď zomierala,“ dodala pani Liu. „Všemožne sa ju usilovala zachrániť.“

Iba toľko stačilo, aby sa mi po tvári roztiekli slzy. To je len dobre, zvučal cynický hlas v mojej mysli, plač je predsa znakom úprimného smútku. Aspoň som nemusela neustále myslieť na to, čo tam, dočerta, vlastne robím.

„ATHENA BOLA OBDIVUHODNÁ,“ ZAČALA SOM A MYSLELA TO úprimne. „Bola výnimočná. Nedosiahnuteľná. Keď ste sa na ňu pozerali, akoby ste sa pozerali na slnko. Žiarila tak mocne, až z toho boleli oči.“

Na kare som pretrpela asi polhodinu a potom si vymyslela výhovorku na odchod. Viac štiplavého čínskeho jedla a starých ľudí, čo nehovorili alebo nechceli hovoriť po anglicky, by som nezniesla. Pani Liu sa pri rozlúčke ku mne fňukajúc pritisla. Musela som jej sľúbiť, že sa ozvem a dám jej vedieť, ako sa mám. Z maskary na jej mihalniciach, rozmazanej od slz, mi na zamatovej blúzke

zostali flaky, ktoré nezišli ani po viacerých praniach, a tak som ju nakoniec vyhodila.

AŽ DO KONCA MESIACA SOM ZRUŠILA VŠETKY SVOJE VYUČOVACIE hodiny. Na polovičný úväzok som pracovala na vysokoškolskom inštitúte Veritas, kde som viedla kurzy na testy SAT a písala na objednávku bežné slohové zadania na prijímacie skúšky, čo je typická základná práca každého absolventa bez vyšších perspektív. Môjho šéfa to rozčúľilo a rodičia študentov, ktorí si ma objednali, boli, pochopiteľne, naštvaní, no jednoducho som nemohla sedieť v triede bez okien a preberať so soplíakmi so žuvačkou a strojčekom na zuby testy na čítanie s porozumením. Jednoducho som nemohla. „Minulý týždeň som na vlastné oči videla zomierať svoju priateľku,“ odvrkla som matke jednej študentky, ktorá sa mi sťažovala v telefóne. „Azda mám nárok vziať si voľno na smútenie, nie?“

Nasledujúce týždne som vôbec nechodila von. Celé dni som trčala v pyžame doma. Viackrát som si objednala mexické chipotle a dokola pozerala staré časti seriálu *The Office*, až kým som nevedela slovo po slove citovať celé pasáže, len aby som si niečím upokojila myseľ.

A čítala som.

Athena bola zo svojho románu oprávnené nadšená. Nedalo sa poprieť, že *Posledný front* bolo majstrovské dielo.

Aby som sa zorientovala, musela som sa trochu zahĺbiť do článkov na wikipédii. Román opisoval dovtedy nepovšimnuté zážitky členov Čínskeho pracovného zboru zloženého zo stoštyridsaťtisíc čínskych robotníkov, ktorých počas prvej svetovej vojny naverbovala britská armáda a vyslala ich na spojenecký front. Mnohých

zabili bomby alebo zahynuli v dôsledku nehôd a chorôb. Po príchode do Francúzska s nimi zle zaobchádzali, oberali ich o mzdy, pridelovali do špinavých a tesných ubytovacích zariadení, odmietali im poskytovať tlmočníkov a ešte na nich útočili členovia iných pracovných zborov. Mnohí sa nikdy nevrátili domov.

Podľa jedného otrepaného vtipu každý seriózny autor v istej etape života napíše veľkolepý vojnový román. A Athene sa to naozaj podarilo. Mala v sebe dostatok sebadôvery, aby decentnou lyrickou prózou vyrozprávala ťažký príbeh a pritom nevyzerala arogantne, nevyzreto alebo farizejsky. Veľké vojnové epy od mladých spisovateľov pri čítaní často vyznievajú ako imitácie takýchto eposov a ich autori sú ako batoľatá jazdiace na drevených koníkoch. Athenin vojnový epos však znel ako ozvena z bojového poľa. Pravdivo.

Bolo mi jasné, čo mala na mysli, keď tento román nazvala evolúciou v svojom remesle. Dovtedy jej romány boli lineárne príbehy prerozprávane v minulom čase z pohľadu tretej osoby jedného protagonistu. V tomto prípade však urobila niečo podobné ako Christopher Nolan vo filme *Dunkirk*: namiesto sledovania jedného príbehu navrstvila na seba zdanlivo nesúrodé rozprávania a perspektívy a vyformovala pohyblivú mozaiku, jednohlasne kričiaci dav ľudí. Pôsobilo to ako dokumentárny film, ktorý sa premietal v hlave, ako rozmanité hlasy vyťahujúce minulosť na svetlo.

Romány bez výrazného hrdinu nebývajú veľmi pútavé. Athenin štýl však bol taký strhujúci, že som sa pravidelne začítavala do deja a zabúdala ho prepisovať do svojho laptopu. Bol to príbeh lásky zaoberanej do vojnového románu a jednotlivé podrobnosti boli také sugestívne a konkrétne, až bolo ťažké uveriť, že nejde o pamäti, doslovnú transkripciu slov, ktoré jej do ucha šepkali duchovia. Pochopila som, prečo jej napísať ten román trvalo tak dlho. Z každého

odseku priam presakovala krv vypotená pri vyčerpávajúcom výskume, od opisu obyčajných klobúkov lemovaných kožušinou až po porcelánové hrnčeky, z ktorých robotníci pili zriadený čaj.

Athena prejavila až nadprirodzenú schopnosť udržiavať oči čitateľa nalepené na stranu. Musela som sa dozvedieť, čo sa stalo s vyziatým študentom tlmočníkom A Gengom aj ako dopadol nechcený siedmy syn Xiao Li. A keď som sa na konci dočítala, že Liu Dong sa už nevrátil domov k svojej budúcej neveste, plakala som.

Na románe však bolo treba popracovať. Nebola to prvá verzia, dokonca ešte ani len návrh – iba zlúčenina prekvapujúco krásne skomponovaných viet, tém nahodených bez dlhého rozmýšľania, občas aj nedokončených (a potom cestujú... *dokončiť neskôr*). Načrtla však dostatok indícií, aby som mohla sledovať jej cestu. Videla som, kam dej smeruje, a bolo to nádherné. Úchvatné a nádherné.

Také prekrásne, že som si nemohla pomôcť a musela sa pokúsiť o dokončenie románu.

Spočiatku som to robila len pre zábavu. Ako cvičenie z písania. Rukopis som ani tak neprepisovala, skôr som skúšala, či dokážem vyplniť prázdne miesta a či mám dostatočné technické znalosti na prifarbenie, doladenie a extrapoláciu, až kým obraz nebol kompletný. Mienila som sa iba pohrať s jednou z kapitol uprostred knihy, v ktorej bolo toľko nedokončených scén, že ich význam sa dal pochopiť, len ak čitateľ dôverne poznal štýl písania aj autora.

Napokon som však pokračovala. Jednoducho som nevedela prestať. Hovorí sa, že opraviť zlý návrh je oveľa ľahšie ako písať na čistou stránku, a je to pravda. Pri prepisovaní som sa cítila zvláštne sebavedomá. Nachádzala som zvraty a slovné spojenia, ktoré do textu pasovali lepšie ako Athenine z brucha vykonštruované opisy. Všimla som si, kde sa spomalila dynamika textu, a nemilosrdne vyhadzovala

výplnky. Líniu zápletky som ťahala naprieč textom ako jasný a silný odkaz. Upravovala som, osekávala a zdobila, až kým text nespieval.

Asi mi nebudete veriť, ale ani raz som si nepomyslela: Privlastním si ho a vyhlásim za svoj. Nebolo to tak, že som si sadla a vypracovala zákerný plán, ako budem profitovať z práce mŕtvej kamarátky. Nie. Pracovala som úplne prirodzene, akoby to bolo moje poslanie, určené vyššou mocou. Odkedy som sa do Atheninho románu pustila, dokončiť a vylepšiť ho mi pripadalo ako tá najprirodzenejšia vec na svete.

Vravela som si, že potom sa uvidí. Možno sa mi ho podarí aj publikovať.

Pracovala som veľmi tvrdo. Písala som každý deň od svitu do mrku. Nikdy som sa tak nenarobila na žiadnom projekte, dokonca ani na vlastnom debute. Slová ma pálili v hrudi ako žeravé uhličky a musela som ich zo seba dostať, aby ma nezmenili na popol.

Prvý návrh som dokončila za tri týždne. Potom som si dala týždeň voľna, chodila na dlhé prechádzky a čítala knihy, aby som nadobudla novú perspektívu. Následne som si dala celý román vytlačiť a prešla si ho s červeným perom v ruke. Pomaly som listovala a nahlas si čítala každú vetu, aby som precítila zvuk a tvar jednotlivých slov. Zmeny som potom celú noc začleňovala do súboru vo worde.

Ráno som napísala mejl svojmu literárnemu agentovi Brettovi Adamsovi, s ktorým som sa nerozprávala celé mesiace a jeho síce zdvorilé, no predsa len naliehavé otázky o tom, ako mi to ide s druhou knihou, som vymazávala.

Ahoj, Brett,

viem, že čakáš na správy o mojej druhej knihe, ale vlastne mám pre Teba...

Zamyslela som sa a potom celú vetu zmazala.

Ako to mám Brettovi vysvetliť? Keby sa dozvedel, že námet napísala Athena, musel by sa skontaktovať s jej agentom Jaredom. A vzápätí by nasledovali rokovania o jej umeleckom dedičstve. Nemala som písomný dôkaz, že Athena chcela, aby som jej knihu dokončila, hoci som si bola istá, že by si to želala. Ved' ktorý spisovateľ by chcel, aby sa jeho dielo stratilo v tme? Bez autorkinho povolenia však moja verzia nemusela byť autorizovaná.

Na druhej strane nikto predsa nevedel, že ide o Athenin námet. Na čom záležalo viac – na autorstve alebo na tom, že bezo mňa by kniha nikdy neuzrela svetlo sveta?

Nemohla som však Athenino najlepšie dielo pustiť do tlače vo forme narýchlo zbúchaného prvého náčrtu. Jednoducho som nemohla. Čo by som to bola za priateľku?

Ahoj, Brett!

Posielam Ti rukopis. Téma je trochu iná, ako sme sa dohodli, ale dostala som nový nápad, ktorý sa mi zapáčil. Čo na to povieš?

S pozdravom
June

Hotovo, odoslané, cinkla mejlová aplikácia. Zatvorila som laptop a odtisla ho na druhú stranu stola, zaskočená vlastnou trúfalosťou.

ČAKANIE BOLO NAJŤAŽŠIE. MEJL SOM POSLALA V PONDELOK a Brett mi odpovedal až vo štvrtok s tým, že sa na román pozrie cez

Vážení čtenáři, právě jste dočetli ukázkou z knihy **Yellowface**.

Pokud se Vám ukáзка líbila, na našem webu si můžete zakoupit celou knihu.